

## **SCHRIFTELIJKE VRAAG**

nr. 6

van **CHRIS JANSSENS**

datum: 26 september 2023

---

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

---

### *Everzwijnenpopulatie in Limburg - Beheermaatregelen en wildschadevergoedingen*

Bij het aantreden van de huidige Vlaamse Regering schreef de Vlaamse minister van Omgeving in haar beleidsnota dat zij, in samenspraak met alle relevante actoren, het populatiebeheer van everzwijnen rationeel en wetenschappelijk zou onderbouwen en aanpakken.

Intussen heeft de minister nu bijna vier jaar de tijd gehad om de daad bij het woord te voegen, maar de praktijk toont aan dat haar aangekondigde everzwijnenbeleid op het grondgebied van de provincie Limburg volledig faalt en in sommige Limburgse gemeenten zelfs volkomen onbestaande lijkt.

Limburgse inwoners en de Limburgse pers luiden echter de alarmbel wat betreft de everzwijnenpopulatie die in Limburg de pan uitswingt, en de draagkracht voor mens en natuur stilaan ver te boven dreigt te gaan. Wilde zwijnen teisteren de Limburgse akkerbouw, maken van sportterreinen en tuinen een waar slagveld, liggen aan de basis van verkeersongevallen met aanzienlijke materiële schade, terroriseren woonwijken of gaan zelfs letterlijk op hotelbezoek.<sup>[1]</sup> Meer zelfs, de everzwijnen komen soms dermate agressief uit de hoek dat zij fietsers en wandelaars aanvallen; net over de Belgische grens bij Lanaken zag de Nederlandse gemeente Meerssen zich in die optiek zelfs al gedwongen om een kampeernacht voor kinderen te verbieden wegens gevaarlijke everzwijnen.<sup>[2]</sup>

De Vlaamse overheid voorziet weliswaar in een vergoeding voor schade door everzwijnen die meer dan 300 euro bedraagt, maar dan moet men vooraf minstens een van volgende preventieve maatregelen hebben genomen: plaatsen van een everzwijn-proof omheining of elektrische bedrading, plaatsen van bewegende poppen met licht-/geluidseffecten bij niet-houtige gewassen, en/of waar toegelaten, gebruik van een gaskanon of evenwaardig afschrikkend geluidssysteem.<sup>[3]</sup>

De rationeel en wetenschappelijk onderbouwde aanpak door de minister van de steeds maar toenemende everzwijnproblemen in Limburg lijkt zich enerzijds dan ook hoofdzakelijk te beperken tot het massaal omheinen van tuinen, sportparken, weiden en akkers. Tel daarbij echter ook nog eens de kilometers aan wolf-proof afrasteringen die intussen in Limburg al zijn geplaatst en nog geplaatst dienen te worden, dan kan men alleen maar besluiten dat de minister er enkel in slaagt om deze mooie landelijke provincie met open landschappen langzaam maar zeker om te vormen tot een conglomeraat van afgesloten compounds waarbinnen mens en dier zich nog veilig kunnen voelen.

Anderzijds werd door de minister een Vlaamse everzwijncoördinator aangesteld om mee invulling te geven aan de uitvoering van het ministerieel Vlaams everzwijnenplan; een

coördinator die blijkbaar haar taak niet langer alleen aankan nu het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) voor de provincie Limburg recentelijk ook nog eens op zoek is gegaan naar vier extra "everzwijnspecialisten met jachtverlof" om de everzwijnenplaag in deze provincie te helpen keren.[\[4\]](#)

Tot slot kondigde de minister op 27 juni 2023 in de commissie Leefmilieu van het Vlaams Parlement in haar antwoord op de vraag om uitleg nr. 3057 van Sofie Mertens aan dat er in Genk een proefproject werd opgestart om alternatieve beheermethoden te onderzoeken in woonwijken waar de klassieke everzwijnenjacht vanuit veiligheidsoogpunt geen oplossingen biedt. Een proefproject dat in het najaar 2023 verder zal worden uitgerold naar andere Vlaamse gemeenten met extra mensen.

1. Het Vlaamse everzwijnenplan streeft onder meer naar het in toom houden van de Vlaamse everpopulatie, waarbij de Vlaamse everzwijncoördinator onder meer de taak heeft om feedback te geven over lokale knelpunten aan bovenlokale initiatieven met betrekking tot wetgeving, beheer en onderzoek.
  - a) Waarom slaagt de minister er tot op heden nog steeds niet in om de everzwijnenpopulatie in Limburg in toom te houden, laat staan om ze drastisch terug te dringen?
  - b) Welke knelpunten werden in die optiek door de Vlaamse everzwijncoördinator sinds haar aantreden begin 2022 al gemeld aan de minister en haar administratie op het vlak van wetgeving, beheer en onderzoek?
  - c) In welke mate heeft de minister tot op heden al gevolg gegeven aan de door de Vlaamse everzwijncoördinator gemelde knelpunten; als aan bepaalde knelpunten nog geen (volledig) gevolg werd gegeven, graag verduidelijking wat daarvoor de reden is?
  - d) Waarom voorziet ANB nog in de aanwerving van vier bijkomende "everzwijnspecialisten met jachtverlof" ter aanvulling/ondersteuning van de al aangestelde Vlaamse everzwijncoördinator?
2. Wie in een Limburgse risicozone een wolf-werende omheining plaatst, kan vanuit ANB rekenen op zowel een plaatsings-, als een onderhoudsvergoeding. Wie in Limburg echter een everzwijn-werende omheining of elektrische draad plaatst die vereist is om in aanmerking te kunnen komen voor de vergoeding van everzwijnschade, moet zelf voor deze kosten opdraaien.

Zal de minister, nu de everzwijnenpopulatie in de provincie Limburg dermate problematisch is, vanuit ANB ook (al dan niet tijdelijk) in een vergoeding voorzien voor het plaatsen en onderhouden van everzwijn-werende omheiningen of elektrische draden? Zo ja, binnen welke termijn en in welke tegemoetkoming zal worden voorzien? Zo niet, waarom niet?

3. Welke onderzoeksresultaten heeft het everzwijnproefproject in Genk tot op heden opgeleverd, hoe zullen ze beleidsmatig vertaald worden, en hoeveel bedraagt de kostprijs van het proefproject? In welke Vlaamse gemeenten zal het project verder uitgerold worden, op hoeveel euro wordt die uitrol voorlopig geraamd, welke cijfermatige doelstellingen worden vooropgesteld, wanneer is een eerste evaluatie van deze verdere uitrol gepland, en welke extra mensen zullen daarvoor door welke diensten aangeworven worden?

3. Met de derde pijler van haar Vlaamse everzwijnplan streeft de minister naar een "solidaire schadevergoeding" voor everzwijnschade.<sup>[5]</sup>

Wat verstaat de minister onder dit begrip?

- a) Graag een overzicht per Limburgse gemeente van het aantal schadevergoedingsaanvragen voor everzwijnschade die bij de Vlaamse overheid in 2020, 2021, 2022 en 2023 (tot op heden) werden ingediend (met vermelding van de schadebedragen, alsook of dit everzwijnschade was aan particuliere eigendommen of aan akker- of tuinbouwgewassen.
- b) Graag een overzicht per Limburgse gemeente van het aantal hierboven vermelde schadevergoedingsaanvragen dat geheel of gedeeltelijk werd afgewezen (met vermelding van de reden).
- c) Graag een overzicht per Limburgse gemeente van het aantal hierboven vermelde schadevergoedingsaanvragen dat geheel of gedeeltelijk werd ingewilligd (met vermelding van de uitgekeerde schadevergoedingen).

[1] Zie [https://www.hbvl.be/cnt/dmf20230908\\_96433787](https://www.hbvl.be/cnt/dmf20230908_96433787),  
[https://www.hbvl.be/cnt/dmf20230813\\_93617906](https://www.hbvl.be/cnt/dmf20230813_93617906),  
[https://www.hbvl.be/cnt/dmf20230811\\_93424290](https://www.hbvl.be/cnt/dmf20230811_93424290),  
[https://www.hbvl.be/cnt/dmf20230811\\_92764883](https://www.hbvl.be/cnt/dmf20230811_92764883),  
[https://www.hbvl.be/cnt/dmf20230810\\_94994310](https://www.hbvl.be/cnt/dmf20230810_94994310),  
[https://www.hbvl.be/cnt/dmf20230723\\_96082051](https://www.hbvl.be/cnt/dmf20230723_96082051),  
[https://www.hbvl.be/cnt/dmf20230721\\_96147735](https://www.hbvl.be/cnt/dmf20230721_96147735).

[2] Zie [https://www.hbvl.be/cnt/dmf20230815\\_96196617](https://www.hbvl.be/cnt/dmf20230815_96196617).

[3] Zie <https://www.natuurenbos.be/sites/default/files/inserted-files/everzwijnen.pdf>.

[4] Zie [https://www.hbvl.be/cnt/dmf20230823\\_96096928](https://www.hbvl.be/cnt/dmf20230823_96096928).

[5] Zie <https://www.bertlambrechts.be/nieuws/aanstelling-vlaams-everzwijncoordinator>.

**ANTWOORD**

op vraag nr. 6 van 26 september 2023

van **CHRIS JANSSENS**

---

1. a) In tegenstelling tot wat gesuggereerd wordt, zien we op vandaag geen bovenmatige toename van schade en overlast door everzwijnen. Als we via [www.faanabeheer.inbo.be](http://www.faanabeheer.inbo.be) de wetenschappelijk gevalideerde schademeldingen en waarnemingen bekijken, zien we zelfs een globale daling. Daarmee heb ik niet gezegd dat er geen schade of overlast meer is. Schade melden is en blijft belangrijk zodat er een goed overzicht is van schade en schadelocaties. Daarom hebben we deze zomer het e-loket omgebouwd naar een app. Via [www.WildInZicht.be](http://www.WildInZicht.be) kunnen mensen nu makkelijker schade melden. Daarnaast zien we dat overlast en schade ook heel plaats- en tijdsgebonden is. Daarom hebben we de afgelopen jaren vooral ingezet op het aanpakken van de specifieke probleemzones. Een eerste belangrijk voorbeeld daarvan is de aanpak van het *early warning - rapid response* team dat op de randen van het verspreidingsgebied opereert. Het team probeert de verdere verspreiding binnen Vlaanderen tegen te gaan door lokale meldingsnetwerken op te zetten en vervolgens de lokale mensen tot actie aan te manen via sensibilisering, preventie en beheer. Het aantal gemeenten waarin everzwijnen worden geschoten – een goede schatter voor de spreiding van de everzwijnenpopulatie – stabiliseert de laatste jaren rond de 50. Na de piek in 2020, de start van het team, met 54 gemeenten waarin everzwijnen geschoten werden, zien we nu zelfs al een licht dalende trend. Een tweede belangrijk voorbeeld is de aanpak van de everzwijnen in het verstedelijkt gebied in Genk. Daar werken het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), stad Genk en 2 gemachtigd faunabeheerders samen met succes aan de lokale aanpak van schade en overlast.
- b) De Vlaamse everzwijncoördinator verduidelijkte reeds verschillende knelpunten:
- De afgelopen jaren wordt steeds vaker overlast gemeld van everzwijnen in bebouwde omgeving. Het knelpunt in bewoond gebied is dat regulier beheer van everzwijn niet zomaar werkt. Vele preventieve maatregelen hebben in woonwijken een grote impact op het dagdagelijkse leven (geluidsinstallaties, omheinen van de tuin, afsluiten van recreatiegebieden of toegangen tot het bos...). Jacht heeft een groter afschrikkend effect op everzwijnen, maar is niet evident in woonwijken.
  - Er is nood aan toegankelijke, neutrale en onderbouwde informatie wat betreft het (beheer van) everzwijn. Enerzijds is er vraag naar een platform waarop alle bestaande informatie gebundeld is vanuit een breed en neutraal perspectief. Anderzijds is er nood aan een betere verspreiding en meer diepte inzicht in beschikbare praktische knowhow met betrekking tot beheermaatregelen.
  - De huidige administratieve schaderegeling voor everzwijn wordt als beperkend en niet-effectief ervaren.
  - Het ontbreken van de wettelijke mogelijkheid om wapens voorzien van nachtzichtapparatuur en geluidsdemping te gebruiken wordt als een knelpunt voor de jagers ervaren.
  - Het ontbreken van de mogelijkheid om geschoten everzwijnen op de markt te brengen wordt ervaren als een hindernis om dieren uit de populatie te verwijderen.
  - Er is een kennislacune wat betreft verkeersongevallen met grof wild, waaronder everzwijn.

c) Er worden verschillende wegen naar oplossingen bewandeld:

- Het INBO heeft aan de hand van een literatuurstudie, in combinatie met het samenbrengen van beschikbare expertise uit binnen- en buitenland, een rapport opgemaakt betreffende de aanpak van everzwijnen in verstedelijkt gebied (Casaer et al., (2023), Kennisintegratie everzwijn in verstedelijkt gebied). In het document wordt ook een stappenplan weergegeven om snel een lokale situatie van wilde zwijnen in verstedelijkte gebieden te kunnen beoordelen en lokale problemen en mogelijke oplossingen te identificeren.
- In een leertraject in de woonwijken van Genk heeft het ANB een klein team aangesteld dat zich gericht toelegt op het everzwijnbeheer. Het team werkt met sensibilisering, preventieve maatregelen en populatiebeheer, en zoekt daarbij naar de meest geschikte aanpak voor de specifiek verstedelijkte context.
- In afwachting van de opschaling van het leertraject te Genk stelt het ANB kooivallen te leen op relevante knelpuntlocaties.
- De everzwijncoördinator zet doorlopend in op kennisdeling over preventieve maatregelen voor openbare besturen zodat zij met een eenduidige boodschap hun inwoners kunnen informeren. Een belangrijk aandachtspunt hier is bijvoorbeeld het actief tegengaan van sluikstort of het voederen van dieren. Daarbij wordt ook in overleg met intercommunales en de OVAM gezocht naar het wegwerken van knelpunten bij de afvalophaling, zodat minstens in woonwijken de everzwijnen niet langer een gedekte tafel vinden.
- Er wordt ingezet op een continue verbetering van kennisdeling wat betreft het (beheer van) everzwijn. Via Inverde worden opleidingen voorzien voor de meest betrokken doelgroepen. Zo werd in het verleden een opleiding drukjacht voorzien. In het najaar van 2023 wordt een opleiding georganiseerd om de goede toepassing van preventieve maatregelen praktijkgericht en oplossingsgericht toe te lichten. Indien deze opleiding succesvol blijkt, zal die ook in de toekomst verder uitgewerkt en aangeboden worden.
- Het delen van kennis is een van de speerpunten van de werking van de everzwijncoördinator. In samenwerking met de betrokken partijen in het everzwijnbeheer werkt zij aan een website over everzwijn(beheer) in Vlaanderen die in het voorjaar van 2024 gelanceerd zal worden. Ook organiseert zij met alle betrokken partijen in het voorjaar van 2024 een everzwijnensymposium. Tot slot organiseren het ANB en de everzwijncoördinator workshops voor lokale besturen over concrete topics. Zo staat er in het najaar een workshop gepland rond jachtverpachting van openbare domeinen. Er werden tevens folders gemaakt voor de lokale besturen.
- Wat betreft het knelpunt rond schadevergoeding voor everzwijn onderzoekt het ANB momenteel de mogelijkheid om de schaderegeling te herzien.
- Het ANB schat in dat een eventuele legalisering van wapens voorzien van nachtzichtapparatuur en geluidsdemping niet of maar beperkt zal leiden tot een toename in het afschot, maar wel kan bijdragen aan een meer comfortabele en veilige jacht, en aan een verhoogd dierenwelzijn. Mogelijks kan dit ook het draagvlak verhogen en een volgehouden inspanning stimuleren bij jagers. Hiervoor legt het ANB de nodige contacten met de bevoegde federale diensten. In de Vlaamse regelgeving wordt dit voorzien, en werd dit onlangs voor een eerste keer principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering. De federale overheid dient hierrond echter toestemming te verlenen.
- Het ANB is in overleg met het FAVV om meer mogelijkheden te bekomen voor de vermarkting van geschoten everzwijnen, naar analogie met de regeling in andere Europese landen. Dit is een beleidsmatig traject op langere termijn omwille van de terughoudendheid van de Federale Overheidsdienst (FOD) Volksgezondheid.
- Het ANB werkt op regelmatige basis een inventaris bij van hotspots van aanrijdingen met everzwijn en ander grofwild langs gewestwegen en snelwegen. Deze inventaris wordt vervolgens afgestemd met het Vlaams Actieprogramma

Ecologische Ontsnippering (VAPEO), waardoor geleidelijk een deel van deze hotspots door verbetering van de weginfrastructuur weggewerkt kan worden. Verder wordt ook het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV) geïnformeerd zodat zij gerichte lokale maatregelen – zoals plaatsen van rasters of instellen van snelheidsbeperkingen – kunnen overwegen. Waar het ANB weet heeft van problematieken langs lokale wegen wordt op gelijkaardige wijze het lokaal bestuur ingelicht.

- d) De everzwijncoördinator heeft, zoals de titel het zelf zegt, een coördinerende rol in de aanpak van de everzwijnproblematiek. Dat betekent dat zij de problematiek opvolgt en de knelpunten op verschillende plaatsen en op de verschillende niveaus detecteert. Dit gebeurt zowel in het Vlaams overleg, in het structureel overleg in de faunabeheerzones, in het structureel overleg op het lokale niveau en in ad-hoc overleg. Met die info gaat zij aan de slag om de betrokken partners te sensibiliseren, te activeren en indien nodig bij te sturen. Zij gaat op zoek naar wie best geplaatst is om de knelpunten op te lossen en hoe dat meest doeltreffend kan. Zij is daarmee de spin in het web om iedereen naar een meer doelgericht everzwijnbeheer te motiveren. Het is echter niet zo dat zij zelf de straat op gaat om preventie uit te voeren of everzwijnen te doden. De gemachtigd faunabeheerders die nu worden aangeworven hebben wel die taak om actief en concreet op het terrein de lokaal gepaste sensibilisering, preventie en beheer te (helpen) realiseren. Dat is dus een heel andere opdracht.
2. Er is een wezenlijk verschil tussen het plaatsen van een omheining voor wolf en de aanpak voor everzwijn. Wolf is een soort met een zeer hoge Europese beschermingsgraad. Everzwijn is een jachtwildsoort waarbij er geen enkel probleem is met de instandhouding van de populatie en waarbij er vele juridische beheermogelijkheden in de wetgeving voorzien zijn om de populatie te reguleren door de jachtrechthouders. De wolf is pas recent naar Vlaanderen teruggekeerd en het plaatsen van een wolfwerende omheining vergt een zekere technische kennis die niet overal voldoende op de markt ter beschikking is.
3. Het proefproject in Genk is nog volop aan de gang. Het belangrijkste effect dat we momenteel al kunnen vaststellen is de daling van het aantal schademeldingen en waarnemingen in de stedelijke omgeving.

Voor de start van het project werd een bevraging uitgevoerd. Die bevraging wordt in oktober 2023 opnieuw uitgerold. Zo kunnen we ook in kaart brengen of en hoe de perceptie van de bevolking van Genk over de schade en overlast geëvolueerd is en welke impact de aanpak gehad heeft. Het project heeft 211.411,20 euro gekost.

Momenteel wordt door het ANB een team aangeworven dat dit project in 2024 verder zet op Vlaams niveau. Het gaat om 1 operationele teamleider en 6 voltijdse equivalenten gemachtigd faunabeheerders. De geraamde kost is 826.000 euro. Deze verdere uitrol zal eind 2024 tussentijds geëvalueerd worden.

In afwachting van hun indiensttreding wordt het project in Genk met de bestaande capaciteit aan mensen ook opgeschaald naar de gemeenten rondom Genk. Dit is enkel mogelijk geworden omdat de druk van de everzwijnen in Genk dermate gedaald is door de effectieve aanpak.

4. Met betrekking tot het solidariteitsprincipe werd de mogelijkheid voor een gepaste wildschadeverzekering onderzocht. Het ANB ging hiervoor meermaals in gesprek met de beroepsvereniging van verzekerings- en herverzekeringsondernemingen actief op de Belgische markt. Naar aanleiding van de terughoudendheid om een dergelijke verzekering voor (enkel) everzwijnschade aan te bieden, werd vervolgens gepolst naar de bereidwilligheid voor een uitgebreidere schadeverzekering over heel Vlaanderen,

voor verschillende wilde diersoorten en verschillende soorten schade. Ook een uitgebreidere schadeverzekering voor landbouwers wensden de verzekeraars momenteel niet aan te bieden. Om alsnog te voldoen aan de uitwerking van een solidaire schadevergoeding, gaf ik het ANB de opdracht een hervorming van de administratieve schadevergoeding voor wild zwijn uit te werken.

- a) Zie tabel in bijlage.
- b) Zie tabel in bijlage. De voornaamste redenen van afwijzing zijn de mogelijkheid tot het bejagen of bestrijden van wilde zwijnen op de betrokken schadepercelen en het niet voldoen aan de preventieverplichting.
- c) Zie tabel in bijlage. Er werd een dossier uit Leopoldsburg ontvankelijk verklaard en uitbetaald.

## **BIJLAGE**

[Everzwijnschade Limburg](#)